

De Balans

Jaargang 47 nummer 1, Oktober 2025

Colofon

De Balans is het clubblad van SV De Rode Loper en verschijnt minimaal 4× per jaar. Het wordt verspreid onder alle leden.

Kopij kun je sturen naar:

redactie@ucsderodeloper.nl

Voor meer informatie over SV De Rode Loper:

www.ucsderodeloper.nl

Ons forum:

forum.svderodeloper.nl

Onze vereniging is reeds opgericht op **25 november 1930**.

Verschijningsdatum van dit nummer:
22 oktober 2025.

Redactie

- Jacco Vermeulen
- Henk van Lingen
- Peter Das
- Timo Können

Ereleden

- Jan Prins
- Jan Polders †
- Wiebe de Vries †
- Nico van Harten †
- J. Graaff †
- J. van der Haar †
- K. Brokking †
- E. van Veldhuizen †

Inhoud

Van de Bestuurstafel	3
Wat lees je?	5
Altijd tijd voor een eerste keer	13
Rode Lopers combineren	16
De Toto, relik of springlevend?!	19
Een dagje Haarlem	21
De laatste schaker	24
Eindspelrubriek	26
Schach im Freien	34
Kroeglopersschaak	38
Agenda	40
Oplossingen RL combineren	41
Oplossingen Eindspelrubriek	43

Van de Bestuurstafel

Door Henk van Lingen.

De zomer ligt alweer achter ons. Sterker nog, bij het verschijnen van dit eerste nummer van ons clubblad dit seizoen is het voor hen die er aan (moeten) doen herfstvakantie en spelen we reeds ronde 8 van onze Interne.

We zijn ons seizoen als immer gestart met de jaarlijkse ALV, alwaar twee nieuwe bestuursleden aantraden: Leon Klute en Simon Tjihuis. Tevens werd de schoonheidsprijs uitgereikt aan John Temming en besloot de vergadering tot een hernieuwde deelname aan het trainingsprogramma van de Kennemer Combinatie. Voor die schaaktraining zijn voldoende aanmeldingen gekomen (12) en de eerste sessie is inmiddels achter de rug.

Uiteraard werd op de ALV ook de samenstelling van onze externe teams vastgelegd. Opmerkelijk was dat er een week voor de vergadering een extra team onstond. Initiatiefnemer en kartrekker Kees Volkers bleek een keur aan clubveteranen geënthousiasmeerd te hebben op zaterdag te gaan spelen! Een dergelijk initiatief werd natuurlijk van harte ondersteund en elders in dit nummer leze men over de succesvolle eerste ex-

cursie van dit ‘vriendenteam’.

Verder in dit nummer wederom de boekenrubriek van Timo, dit keer een uitgebreid interview met ‘de sterke aanloper’. Daarnaast de rubrieken *Schach im Freien*, *Eindspelen* en de *Combinatierubriek*. En nog stukken over debuten in de Externe, een boekrecensie en een sfeerimpresie over kroegloperstoernooien.

De redactie van *De Balans* moet het overigens voorlopig zonder haar roer-ganger van de huidige vormgevingsmethode doen: Jens heeft deze zomer besloten door drukke werkzaamheden een jaar te stoppen bij De Rode Loper. Gelukkig heeft Jacco de handschoen opgepakt. Hij zat al in de redactie maar heeft voor dit nummer zijn kennis van L^AT_EX opgevijseld.

Volgende week staat er op woensdag een thema-avond op onze agenda. Het ziet er naar uit dat dat een avondje Rapidschaak wordt. Een opwarmertje dus voor een paar weken later, want op 15 november organiseren we wederom ons vertrouwde Rapid Toernooi. Op het moment van schrijven zijn er daarvoor nog een handjevol plaatsen te vergeven. Mis het niet, het is elk jaar een gezellige dag in onze afgeladen speelzaal.

WWW.SCHAKENINUTRECHT.NL

SCHAAKCAFÉ UTRECHT

ELKE VRIJDAGMIDDAG VAN 13:30 TOT 17:00
DENKSPORTCENTRUM DIJKZIGT DOORSTRAAT 107 UTRECHT

VOOR IEDEREEN
DE WIL
(LEREN) SCHAKEN!

SPEELTEMPO
NAAR KEUZE

2,50 EURO
EXCL. CONSUMPTIE

GEORGANISEERD DOOR DE GEZAMENLIJKE UTRICHTSE SCHAAKVERENIGINGEN:
PAUL KERES, DE RODE LOPER, MOIRA - DOMTOKEN
EN OUD ZUYLEN UTRECHT

Wat lees je?

Aflevering 11 - Coen Stehouwer

Door Timo Können.

Toen er op de club voor de eerste keer iemand meespeelde die Coen Stehouwer heette dacht ik: grappig, hij heeft dezelfde naam als die NK-deelnemer van veertig jaar geleden. Maar omdat hij op het forum ‘de sterke aanloper’ werd genoemd, begreep ik al gauw dat er geen sprake was van toeval. Een lange aflevering van de leesrubriek deze keer, want ook dat schaakverleden moest besproken worden. En hoe zit het eigenlijk met dat AIVD-dossier?

Dag Coen, wat ben je aan het lezen?

Ik lees altijd een paar boeken door elkaar, maar wat ik het laatst in mijn handen heb gehad is deel vijf van *Churchills Memoires over de Tweede Wereldoorlog*. De tien delen, in totaal zo’n 5000 pagina’s, kwamen tussen 1948 en 1954 uit en zijn aangeschaft door mijn vader, die toen in Indonesië woonde. De prijs staat er nog in: 68 roepia’s per deel. Nadat ik die boeken erfde hebben ze lang in mijn kast gestaan, maar nu heb ik ook echt tijd om ze te lezen.

De memoires zijn een fascinerend ooggetuigenverslag van de oorlog van dag tot dag, gezien vanaf de top. Churchill geeft de overwegingen van hem-

zelf en de Britse regering zoals ze in de onzekerheid van het moment waren, dus niet vertekend door de kennis van na de oorlog. Soms zet hij er een achteraf-commentaar bij in de trant van: ‘Nu weten we dat wat we toen dachten niet klopte.’ Churchill was ook historicus, hij kon echt schrijven. Voor deze en andere boeken heeft hij de Nobelprijs voor literatuur gekregen.

Ik ben gevorderd tot de Japanse aanval op Pearl Harbor, eind 1941. Churchill beschrijft eerlijk wat voor een totale, complete verrassing dat voor hem en alle anderen was. Helemaal niemand had het zien aankomen. De Verenigde Staten waren in de oorlog op dat moment neutraal, al leverden ze de Britten wel veel spullen. Op het moment van de aanval is Churchill op zijn buiten in Engeland, waar hij toevallig de Amerikaanse ambassadeur te eten heeft.

Ze horen het nieuws op de radio en de ambassadeur is tot in zijn botten geschokt. Van de Amerikaanse vloot is niets overgebleven. Churchill zelf voelt ook wel een schok, maar daarnaast is hij op een gegeneerde manier blij, want hij weet dat het nu onvermijdelijk is dat de VS zich bij de geallieerden aansluiten. Duitsland en

Japan hadden namelijk een verdrag waarin stond dat Duitsland, in het geval van een oorlog tussen de VS en Japan, de VS de oorlog zou verklaren.

Lees je vaker dit soort boeken?

Ja, over geschiedenis, maar niet speciaal over de Tweede Wereldoorlog. Mijn favoriete periode is die van de Romeinen, Grieken en Egyptenaren, daar heb ik veel over gelezen. Hier in de kast staan ook alle delen van *Verval en ondergang van het Romeinse rijk* van de achttiende-eeuwse historicus Edward Gibbon. Die wil ik over een tijdje gaan lezen.

Geschiedenis is dus de hoofdmoot voor je?

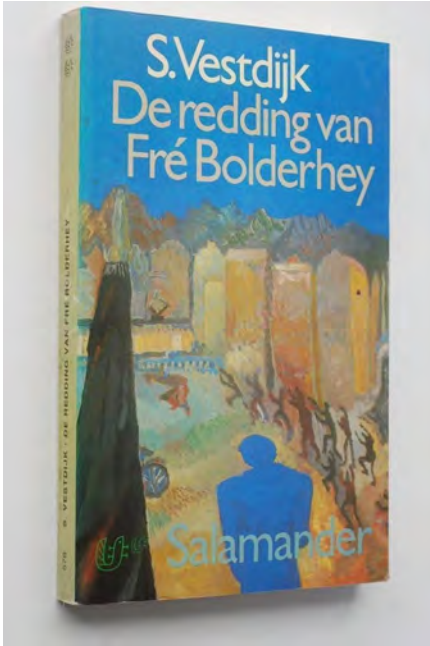
Nee, ik lees ook graag Nederlandse literatuur. Mijn favoriete schrijvers zijn Vestdijk, Hermans en Voskuil. *Het bureau* van Voskuil (ook een serie dikke boeken – TK) is een tijdloze klassieker, het is zo verschrikkelijk goed. Het speelt zich af in wat in werkelijkheid het Meertens Instituut heet, waar onderzoekers de Nederlandse volkscultuur bestuderen. Hoe die onderzoekers zich gedragen wordt meesterlijk geobserveerd en heel onnadrukkelijk beschreven, van dag tot dag. Dat gedrag van mensen in een academische omgeving is voor mij erg herkenbaar, want ik heb lang in academische ziekenhuizen gewerkt. Het is ook fascinerend dat je door de jaren heen – de romancyclus speelt

van 1957 tot 1987 – heel langzaam de maatschappelijke achtergrond ziet verschuiven.

Van Vestdijk vind ik de psychologie briljant, bijvoorbeeld in *De redding van Fré Bolderhey*. Die roman is geschreven vanuit het perspectief van een jongeman, die merkt dat de mensen om hem heen zich steeds vreemder en onlogischer gedragen. Als lezer denkt je: wat gebeurt hier toch? Waarom doen ze zo raar? Het trekt je de roman in. Pas na een bladzij of honderd begint het te dagen: die

jongen is bezig psychotisch te worden. Voor iemand met een psychose verliest de wereld zijn samenhang, zijn logica. Vestdijk is in staat dat van binnenuit te beschrijven, dat is verschrikkelijk knap.

Hij was arts, net als ik (Coen was hoogleraar interne geneeskunde in Maastricht – TK), en geweldig goed in het weergeven van de psychologie van zieke mensen. *Het glinsterend pantser* gaat over iemand met een ernstige vorm van psoriasis. Natuurlijk, het is geen Giphart. Een lezer van nu moet ervoor gaan zitten, een bladzijde met aandacht lezen. Vest-

dijk maakt lange, meanderende zinnen. Maar als je die moeite eenmaal doet, heeft hij nog steeds veel te bieden.

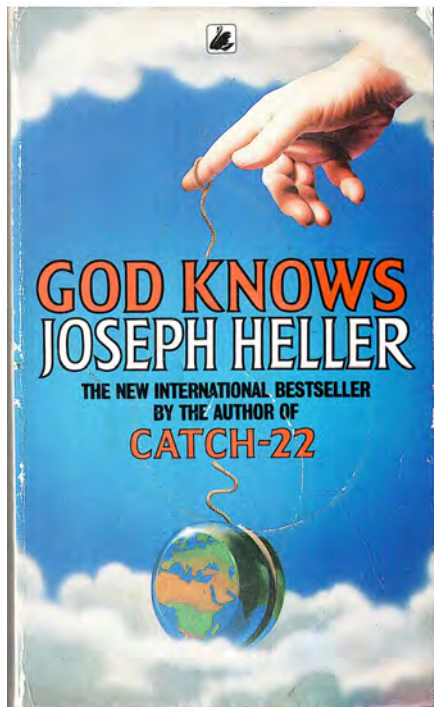

Hermans waardeer ik om zijn zwartgalligheid en sardonische humor. Een paar decennia geleden heb ik alles van hem gekocht en gelezen waar ik de hand op kon leggen. Als je *Mandarijnen op zwavelzuur* nu leest, met de polemieken uit de jaren vijftig, zestig en zeventig, kun je je weleens afvragen: waar ging die ruzie nou over? Het is inmiddels allemaal lang geleden. Maar het taalgebruik is zo goed, de literaire manier waarop Hermans zijn vijanden de hel in schrijft is zo geestig. Dat geldt ook voor zijn roman *Onder professoren*, waarin ik de mechanismen uit het academische milieu herken. De jaloezie, de *infighting*.

Zo is het echt, en niet een beetje.

Er zijn ook Engelse en Amerikaanse schrijvers die ik graag lees, omdat ze goed zijn in het beschrijven van de psychologie van de hoofdpersonen. Zoals Joseph Heller. Zijn *Catch-22* (over een Amerikaanse piloot in de Tweede Wereldoorlog – TK) is een briljant komisch boek, maar het gaat in feite over de psychologie van trauma. Een ander hilarisch boek van hem is *God Knows*. In de titel zit al een dubbele bodem: ‘God knows’ betekent zoiets als ‘Joost mag het weten’, maar het heeft hier ook een letterlijke betekenis.

Het boek is een fictieve *memoir* van de Bijbelse koning David, die als oude man aan het einde van zijn leven *pis-sed* is op God. In het begin had hij een goede relatie met Hem, maar later ging God telkens linksaf als David rechtsaf wilde. Dat is nooit meer goed gekomen. En nu is David kwaad dat er geen Bijbelboek naar hemzelf is vernoemd en wel naar zijn zoon Salomo, die hij een enorme sukkel vindt. Om die mening kracht bij te zetten vertelt hij een hele reeks anekdotes: niks wijze koning, Salomo was écht van plan die baby in tweeën te delen! Zo gaat het maar door, vreselijk komisch.

Ben je meer gaan lezen sinds je met werken bent gestopt?

Ja. Ik heb twee jaar geleden moeten stoppen omdat ik heel ziek werd. Ik zal niet in detail treden, maar het had niet veel gescheeld of ik was dood geweest. Ik ben er wonderlijk goed doorheen gekomen, maar werd wel afgekeurd. Na veertig jaar druk te zijn geweest met werk en gezin stond ik dus voor de vraag: wat nu? De belangrijkste antwoorden waren de twee grote passies waarmee ik op de middelbare school en in mijn studietijd voortdurend bezig was: schaken en li-

teratuur. Schaken had ik zelfs meer dan dertig jaar helemaal niet gedaan.

Heb je je schaakboeken dan nog wel?

Ja, een flinke verzameling, die tot ergens tussen 1990 en 1995 loopt. Lezen over schaken en schakers vond ik belangrijk. Nu doe ik dat weer. Mijn favoriete schaakboek is *Het groot analyseboek* van Jan Timman. Ik heb veel (auto)biografieën en partijencollecties van mensen als Botwinnik, Euwe, Keres, Petrosjan, Spassky. En toernooiboeken, ook oude, zoals van Groningen 1946. En heel oude, bijvoorbeeld Wenen 1882. Het is hartstikke leuk om in zo'n boek een toernooi van ronde tot ronde te volgen.

Waarom ben je eigenlijk met spelen opgehouden?

Tussen mijn twaalfde en mijn dertigste was ik een extreem fanatieke schaker. Uiteindelijk was mijn niveau hoog genoeg om aan het NK mee te doen. Als ik verloor, wat helaas een enkele keer voorkwam, kon ik de hele nacht niet slapen. Het is echt topsport. Om dat vol te houden en liefst nog wat beter te worden, moet je elke dag twee tot drie uur aan je spel werken. Met werk en een gezin lukte dat me op een gegeven moment niet meer. Ik kon het niet goed meer bijhouden en werd regelmatig in de opening verslagen. Dat vond ik niet leuk. Mijn oplossing was om er radicaal mee te stoppen.

Kampioenschap Nederland 1984

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	tt
1. Vander Wiel	X	0	½	1	½	½	½	1	1	1	½	½	7½
2. Ree	1	X	½	1	0	1	½	½	½	1	0	1	7
3. Scheeren	½	½	X	0	1	½	1	1	1	0	1	½	7
4. Böhm	0	0	1	X	0	1	½	1	½	1	1	½	6½
5. Van der Sterren	½	1	0	1	X	1	½	0	½	½	0	1	6
6. Langeweg	½	0	½	0	0	X	½	½	½	1	1	5½	
7. Cuijpers	½	½	0	½	½	½	X	1	½	½	0	½	5
8. Stehouwer	0	½	0	1	½	0	X	½	½	1	1	5	
9. Van Wijgerden	0	½	0	½	½	½	½	X	½	½	1	5	
10. Kuijf, R.	0	0	1	0	½	0	½	½	X	1	½	4½	
11. Ligterink	0	1	0	0	1	0	1	0	½	0	X	½	4
12. Van Mil	½	0	½	½	0	0	½	0	0	½	½	X	3

Nu ik na dertig jaar weer begonnen ben, is het net alsof ik uit een winterslaap kom. Alles is compleet veranderd. Destijds speelden computers geen rol, ze konden er niets van. Informatie was heel ontoegankelijk. Om partijen van anderen te kunnen vinden las je de Joegoslavische uitgave

Informator. Daarnaast had ik, zoals veel anderen, een abonnement op het Russische tijdschrift 64. Daarin stonden alle Russische partijen, al maanden voor ze in het Westen werden gepubliceerd. Dat gaf je een voor-sprong op degenen die het niet lazen.

ns remise aan,
erde blik, dat
? Verleidelijk,
2... ♖g5! is er
, bijvoorbeeld
43.h3 ♗f1.
n zijn vooruit-
it op 43. ♗g1
dit faalt:
♗f2 ♗f1!
♖f2 45. ♖a4
gespeeld, wit
r in tijdnood.
1 stuk winnen
6. ♗h2 ♗e2,
ch fraai met
18. ♖f4 ♗e8
49...h6 volgt
!... ♗d3 wordt
50. ♗h7 ♗g8
2 46. ♗e3 h6
8 ♖a8 ♗h7

een nieuwe mijlpaal nog ver weg
lijkt, want zwanger van de groot-
meestertitel is hij nog lang niet.
Arts Coen Stehouwer overtrof
alle verwachtingen: hij had nau-
welijks toernooien gespeeld en in
de KNSB-competitie was zijn
score zelfs zo onder de maat dat
er bij zijn club Volmac geen
plaats meer voor hem was (hij
speelt nu bij Philidor Leiden).
Maar hij speelde uitstekend en de
kanshebbers die hij versloeg had-
den ongetwijfeld het punt aan
zichzelf toegedacht. 'Was hij
maar in het ziekenhuis gebleven
bij zijn potten en zijn zelfjes',
verzuchtte een teleurgestelde
meester. In alle waardering,
maar dat spreekt.

New In Chess, oktober 1984

Je kon je alleen niet zomaar even bij de redactie abonneren, want email bestond niet. Ik ging naar de communistische boekhandel Pegasus in Amsterdam, die nog steeds bestaat, en zei: 'Hallo, ik ben niet communistisch geïnteresseerd, maar wil graag een abonnement op een Russische publicatie.' 'O, een schaker,' zeiden ze, en ze verzorgden het. Vanaf dat moment kreeg ik post uit Rusland, dus kwam ik automatisch op een lijst van de BVD, de voorganger van de AIVD.

Ze moeten daar nog een dossier van me hebben, maar ik denk dat het dun is.

In het computertijdperk benaderen mensen het schaken op een heel andere manier. Veel van mijn oude kennis van de openingen en het eindspel lijkt nog wel valide op het niveau waarop ik nu speel, maar ik wil die kennis wel graag gaan testen tegen de computerkennis van nu. Om mezelf wat bij te werken doe ik ook mee aan de trainingen die schaakclub Kennerland aanbiedt; voor ieder niveau, een fantastisch idee.

Mijn trainer is Sipke Ernst, van wie ik zelfs nog weet wie het is. Verder ken ik niemand van nu, op Giri en Van Foreest na. Mijn generatie is die van mensen als Van der Wiel, Piket en Kuijf. Ik kende hen en de wat ouderen zoals Van der Sterren en Ligterink goed, met sommigen was ik bevriend. Het is heel leuk om weer in de schaakwereld rond te lopen en te ontdekken wat de spelers van nu aan het doen zijn.

Waarom ben je juist bij De Rode Loper gaan spelen?

Ik woon in Meerssen, bij Maastricht, dus dat ligt inderdaad niet zo voor de hand. Toen ik uit het ziekenhuis kwam was ik nog steeds erg ziek en moest ik revalideren. Omdat ik in het Westen familie heb die me kon helpen, heb ik gekozen

voor De Hoogstraat Revalidatie in Utrecht. Daar ben ik vanaf augustus vorig jaar drie maanden opgenomen geweest. Nu breng ik nog de eerste helft van elke week in Utrecht door, waar ik naar de Hoogstraat kan om verder te revalideren.

Toen ik besloot om weer te gaan schaken ben ik bij alle Utrechtse clubs gaan kijken. Paul Keres trok me wel, maar die spelen op donderdag, de dag dat ik vaak naar Limburg terugreis. En bij De Rode Loper bevielen me de sfeer en gezelligheid het best. In mijn tweede schaakleven hoeft het competitieve niet meer voorop te staan, het sociale karakter is net zo belangrijk. Toen ik kwam proefspelen toonden mensen belangstelling, ze spraken me aan. De clubavond is vol en levendig. De liveborden vind ik een leuke extra. De eerste keer dat ik die zag dacht ik dat iedere club ze tegenwoordig wel zou hebben, maar dat is zeker niet zo.

Hoe was het om na zo'n lange tijd je eerste partijen te spelen?

Aan de ene kant was ik heel roestig, maar ik merkte ook dat ik een heleboel van wat ik vroeger kon nog

steeds kan. Wel zak ik in het derde of vierde uur weg, dat heeft met de revalidatie te maken. Dat los ik op door minder te rekenen en meer op intuïtie te spelen. Daar kom ik op dit niveau een heel eind mee.

Het is niet flauw of arrogant bedoeld, maar als ik tegen mensen van 1800-1900 speel merk ik wel dat ik er meer van begrijp. Het zijn vaak heel behoorlijke schakers, maar zonder echt slechte zetten te doen nemen ze in elke partij wel een aantal niet-optimale beslissingen. Dat culmineert dan in slechte stellingen. Als ik blijf zitten en nadenken, gaat het in zekere zin vaak vanzelf.

Er is ook het amusante fenomeen van de clubschaker die zijn tegenstander te lijf gaat met een bijl. Ik ben anti-bijl: het kan niet goed zijn, anders waren we allang gestopt met onze manier van schaken. Er moet een oplossing zijn. In het vinden daarvan was ik vroeger altijd goed, en nu ook nog wel. Dus als je het wilt proberen: succes met de bijl is niet uitgesloten, maar statistisch is de kans niet groot.

Altijd tijd voor een eerste keer

Door Tijmen Schoen

Donderdag, zo rond het middaguur. Een berichtje. Of de afspraak van vrijdag, om samen te eten, naar zaterdag kan worden verzet? Ja hoor, geen probleem. Heb ik ook weer eens een vrijdagavond voor mijzelf.

Een paar uur later, tijdens het afwassen. De telefoon. Het is de schaakclub, of ik tijd en zin heb om vrijdagavond extern in te vallen. Oh, en met welke kleur ik wilde spelen? Nou, tijd en zin had ik sinds kort dus wel. Het moest zo zijn, de puzzelstukjes vielen goed op de plaats. Na nog wat afstemmen was de afspraak gemaakt; vrijdag om half acht in De Bilt. Mijn eerste externe partij, invallen bij de eerste wedstrijd van het nieuwe seizoen, een hele nieuwe ervaring. Die kleur was even niet zo belangrijk.

De hele vrijdag was er wat lichte spanning. Je voelt je toch verantwoordelijk, wilt de medespelers niet teleurstellen. Dus toch even kijken naar wat openingen, zowel met wit als met zwart. Want ja, ik had immers gezegd dat de kleur niet uitmaakte (wat nu voelt als een onhandige keuze, want dubbel zo veel om op voor te bereiden...). Halverwege de dag komt er nog een berichtje van de teamcaptain, of ik samen naar De Bilt

wil afreizen. We fietsen beiden, samen fietsen is dubbel zo leuk. En dan kan mij nog even worden uitgelegd waar ik op moet letten en hoe ik mij moet gedragen. Vooral belangrijk; afstemmen voordat ik remise aanbied of accepteer!

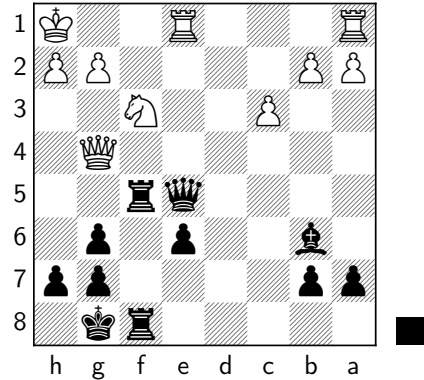
Half acht zijn we in De Bilt, op een mooie locatie. In de bar nog even met de rest van het team afgestemd, nogmaals op het hart gedrukt dat remise eerst moet worden besproken! De zenuwen zijn wat toegenomen, want mijn tegenstander schijnt een lastige te zijn. En dan is het zo ver, op naar de speelzaal. Direct een teleurstelling; geen DGT-borden. Jammer, het leek mij wel leuk dat anderen op het grote scherm de partijen konden volgen. Maar dat kon de pret niet drukken, tijd om te schaken!

Ik speel met zwart, wat ik geen probleem vind. Hoef ik tenminste geen openingszet te bedenken (en daar direct over te twijfelen). De tegenstander opent e4, dus ik grijp terug op de Caro-Kann, waar ik eerder op de dag nog naar heb gekeken. De eerste 6 zetten volgen het plan, dus die kan ik alvast in mijn zak steken. Ook daarna slaag ik er in de positie in balans te houden, hoewel het mij wel een half uur langer kost dan mijn tegenstander. Ik geef de zenuwen maar

de schuld, die mij wat langer laten peinzen. Tijdens het rondje langs de borden probeer ik een inschatting te maken. De andere teamleden lijken het ook goed te doen. Het bord direct naast mij staat gewonnen, drie andere borden lijken mij ook op in ieder geval remise af te stevenen. Dat geeft rust, het lijkt er niet op dat mijn spel doorslaggevend zal zijn. Ik haal nog eens diep adem, ga weer zitten en speel rustig verder.

Op zet 19 geeft de tegenstander een pion op, wat mij in zowel een goede als slechte positie brengt. Want nu sta ik voor en kan (moet?) ik voor de winst proberen te spelen. Wat weer risico's met zich meebrengt. Wat is belangrijker, gaat het door mijn hoofd; winnen of niet verliezen? Wat natuurlijk een funeste gedachte is, want dan gaat het fout. Dan moet elke zet worden afgewogen, wat tot nog meer tijdsachterstand leidt, wat tot nog meer druk leidt, enz. enz. Dus snel de knop om. Een paar zetten later een te makkelijke val gezet in de hoop een mat achter de paaltjes te pakken, maar daar trapt de tegenstander natuurlijk niet in. Hij doet een zet en biedt remise aan. Ik denk terug aan het begin van de avond en doe wat mij op het hart is gedrukt; met de teamcaptain overleggen!

□ Eric Onwezen
 ■ Tijmen Schoen

Omdat ik een pion voorsta (en altijd denk dat wanneer iemand remise aanbiedt diegene de eigen positie niet zo mooi vindt) én de andere borden er goed voor lijken te staan sla ik het aanbod af. Twee zetten vrees ik dat het een slechte keuze is geweest. Ik dreig weer een pion te verliezen, wat mijn voorsprong tenietdoet. De gedachten gaan direct naar het doemscenario; wat als ik het uit handen geef, als ik verlies? Dan heb ik een half punt weggegeven door remise af te wijzen. Maar goed, achteraf klagen heeft geen zin. Gewoon door de zure appel heen bijten en die pion weer teruggeven. Het staat nog niet verloren. Na de pion gaan ook de dames er af, en drie zetten later is het zover, nu is het echt remise.

Rode Lopers combineren

Aflevering 55

Door Peter Das

Nu het alweer vroeg donker wordt, lijkt de zomer al weer lang geleden. Toch ligt ze nog dicht genoeg achter ons om stellingen van de Zomer-AvondKompetitie in de rubriek terug te vinden. En dat is niet het enige zonnige tintje: maar liefst vier leden hebben deze keer een bijdrage ingestuurd!

Dat leverde een mooi gevarieerd aanbod op, zowel in thema's als in herkomst. We zien combinaties uit de ZAK, maar ook uit de interne én externe competitie — zes fragmenten in totaal, met elk hun eigen moeilijkheidsgraad. In drie van de stellingen gaat het om het snaaien van een of meerdere pionnen, op het oog geen grote winst, maar in sommige stellingen cruciaal.

Kortom: een editie om rustig voor te gaan zitten, met een kop thee, kof-

fie of iets sterkers binnen handbereik, terwijl de regen tegen de ruiten tikt. Veel puzzelplezier!

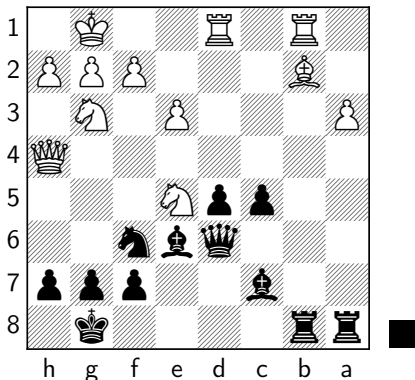
Inzenders voor deze aflevering waren Marcel, Arnold, Els en natuurlijk hofleverancier Peter Hoogakker. Ze worden bij dezen hartelijk bedankt!

Heb jij, net als Peter, Marcel, Els of Arnold in een van je partijen een mooie combinatie gespeeld of heb je een gezien in een partij van een clubgenoot en lijkt jou een vermelding in De Balans ook leuk, stuur ze dan met oplossing bij voorkeur in pgn of FEN-formaat (een screenshot gaat ook wel lukken) naar drlcombinaties@gmail.com. Fragmenten uit internetpartijen zijn ook welkom, mits ze zijn voorzien van naam of nickname van tegenstander, type partij (snelschaak, rapid, correspondentie, etc.) en gespeelde datum. De mooiste ervan worden opgenomen in Rode Lopers Combineren.

Stelling 1

Albert Jan Fischer
 Peter Das

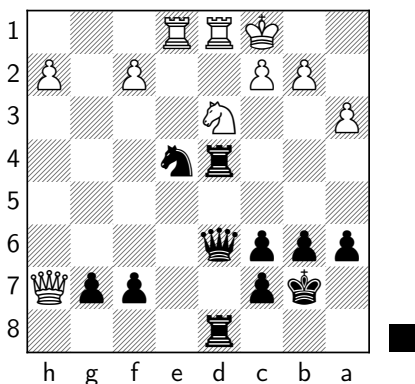
Zwart aan zet.

Stelling 2

Joeri Kuil
 Els Goudriaan

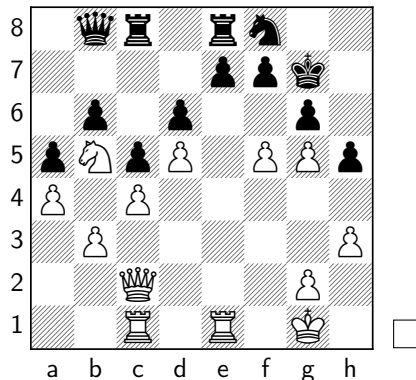
Zwart aan zet.

Stelling 3

Justus van Iterson
 Pim Slottje

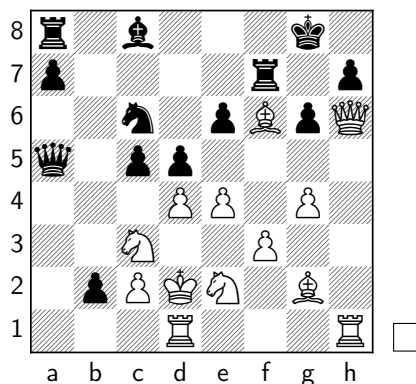
Wit aan zet.

Selling 4

Arnold Van Gelder
 Jan Hermsen

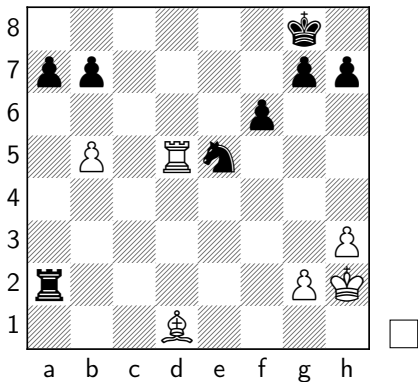
Wit aan zet.

Stelling 5

- Peter Hoogakker
- Daniel Weise

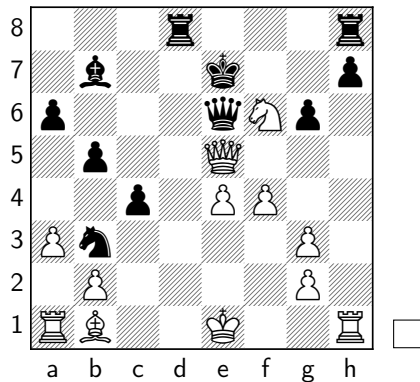
Wit aan zet.

Stelling 6

- Marcel Scholten
- Maarten Post

Wit aan zet.

De Toto, reliek of springlevend?!

Door John Temming

Een van de leuke aspecten van De Rode Loper, in mijn ogen, is de traditie van de Toto. Op zes potjes van de spelevond gokken, natuurlijk nooit wat winnen, maar de helft van de inleg gaat in een spaarpotje ten behoeve van de club, de rest naar de jackpot. Dus je biedt een helpende hand met jouw verlies, dat moet toch wel een goed gevoel geven...

Er zijn namelijk ook tijden geweest dat De Rode Loper niet zo'n dikke portemonnee had als de afgelopen jaren en toentertijd werd er een mooie klok, stukken of wat anders geschonken aan de club namens de Toto. En ook nu vloeit de helft van de inleg nog altijd terug naar de club. En, voor zover ik weet, is de inleg van de Toto het enige bedrag in de wereld dat niet voor inflatie is gecorrigeerd vanaf dat ik lid werd zo'n 34 jaar terug. Was toen dus ook al 50 cent. Als je won kon je toen, indien gewenst, met het gewonnen bedrag je rekening betalen én nog een extra rondje geven. Die tijden zijn voorbij helaas.

Maar, terugkomend op titel van dit artikel lijkt de animo om de Toto te spelen niet al te hoog, wat ik zie is

dat het gemiddeld steeds zo'n 7 à 8 spelers zijn. Kan m.i. niet aan de inleg liggen. Wellicht vinden de meeste spelers het een 'gedoe'. Iets wat René, Marcel en ik best wel zouden willen weten. Want we hebben wel een idee om de Toto te automatiseren/stroomlijnen, maar voor nu zou dat dan in excel moeten gebeuren. Dan kan je b.v. wel cumulatief scores bij houden en dan een prijsje o.i.d. aan het eind van het seizoen kunnen uitreiken voor de topscorer, als extraatje. Maar voor ons dan wel meer gedoe...

Zelf denk ik dat het nog beter kan, iemand van de club moet toch in staat zijn om een leuk appje (of applet) te bouwen naar de specificatie wensen van de Toto commissie, met een linkje naar het forum of zo.

Wat we graag willen weten is of we deze energie nog in de Toto moeten steken. (Of dat we het houden zoals het nu is, of toch nog wat anders...) Binnenkort zetten we een kleine enquête (paar vraagjes) op het forum (Clubzaken) om te peilen wat de mening hierover is, hopelijk wil je daar even tijd aan besteden.

**Zaterdag 15 november
van 10:30 - 17:30 uur**

**3 geldprijzen
per groep**

**Indeling in groepen van 8
Speeltempo: 20 minuten**

RODE LOPER RAPID

**Max 80 deelnemers: VOL=VOL
Inschrijfgeld: € 10,-
Inschrijven via de site**

**Live-borden
&
bar in de zaal!**

**Speellocatie:
Denksportcentrum Dijkzigt
Boorstraat 107, 3513 SE, Utrecht**

www.ucsderodeloper.nl

Een dagje Haarlem

Door Kees Volkers (non playing captain)

Kort voor het zomerreces werd in een koffiehuis het idee geboren om een Rode Loper KNSB-team te vormen met zeg maar clubveteranen, waaronder drie oud voorzitters en meerdere oud bestuursleden.

De helft daarvan had al jaren geen klassieke partij meer gespeeld, een viertal moest weer opnieuw lid worden en de rest speelde nooit meer extern. De meesten waren (ooit) echte clubmensen, die een beetje op de achtergrond waren verzeild. Zou het niet leuk zijn als...?

In no time hadden we tien Rode, Gouden, en ex-Lopers bij elkaar die het idee om de contacten weer aan te halen omarmden: zeven zaterdagen in een jaar samen op pad, dat moest toch kunnen, agenda-technisch. En zo werd op het laatste moment een vierde KNSB-team gevormd, dat nu als 'KNSB 3' in de laagste klasse uitkomt. De vraag was overigens of het wel zou kunnen.

De club had geen bezwaren, daar dit team het plaatsingssysteem voor de externe niet in de weg zat, probleem was of in de KNSB nog ergens een plekje vrij was. Dankzij korte lijntjes tussen Henk van Lingen en competitieleider dhr. Stolk kon dat nog

net geregeld worden en zo kwamen we terecht in Noord Holland, klasse 6G, met tegenstanders uit Haarlem, Amsterdam en Alkmaar.

Op 4 oktober mochten we meteen naar Haarlem om uit te komen tegen het zevende van Het Witte Paard. We gingen met de trein. In Haarlem pikten we oude bekende Erik Admiraal op, die per trein uit Dordrecht was gekomen. Erik is daar in 1998 naar toe verhuisd en dus na 27 jaar weer lid geworden om zich bij 'KNSB 3' aan te sluiten.

John is net aan zijn 2e biertje begonnen, maar heeft al gewonnen. Wat nu?

HWP 7 bleek een jeugdteam, dat door de gepokt en gemazelden hardhandig op de plaats werd gezet. John Temming (Koningsgambiet) had de eer om het eerste punt voor ‘KNSB 3’ te scoren.

Dirkjan Langerak - 30+ jaar geleden nog clubkampioen - had zo lang geen klassieke partij meer gespeeld, dat hij niet eens meer een rating heeft. Hij won fraai aan bord 1. Marjolein Swinkels bleek, tot haar eigen verbazing, nog steeds te kunnen schaken en won overtuigend aan bord 7. Erik, destijds al bekend als een taaie, wist uit zijn slechte stelling een halfe te peuren. Pieter Bakker (onze Benjamin) berustte in een plusremise en Geurt van de Wal had geen kind aan een meisje van negen, dat overigens aardig uit de opening kwam. Wie weet wat daar nog uit voortkomt; misschien dat Geurt over tien jaar kan zeggen ‘Daar heb ik toen nog van gewonnen!’

Peter Hoogakker dreigde tegen een N.O.-tje aan te lopen, maar kreeg na een half uur alsnog een invalster tegenover zich, die niet lang van haar invalbeurt heeft kunnen genieten. Alleen Toon van der Ouderaa liet het punt liggen, omdat hij in het vuur van de aanval vergat dat elders een toren in stond. Nu wil hij de volgende keer aan bord 8 zitten, hopend op een meisje van negen.

De speelzaal. Geurt (links) moest ‘even een knop omdraaien’.

Tja, de laagste klasse, dan loop je die risico’s. Maar goed, daar gaat het ook eigenlijk niet om. De hamvraag is: ‘Was het tripje naar Haarlem ook nog een beetje gezellig?’

Zeker! We speelden in een riant denksport- en biljartcentrum, met bruin café, en deelden de grote zaal met vijf andere bezoekende teams aan zes lange tafels. Ik las op een wedstrijdformulier dat op bord 1 van de hoogste tafel Loek van Wely tegen Jeroen Bosch was geprogrammeerd, maar ik kon ze niet ontdekken. Bleek dat die partij al vooruit was gespeeld. Jammer, maar toch.

Omdat we vroeg klaar waren konden we in de gelagkamer ter plekke al snel aan de borrel. Uiteindelijk belandden we in de buurt van het station in een mooi eetcafé met de naam Le Paris. Kijk, zo kom je nog eens ergens...

Le Paris, Haarlem

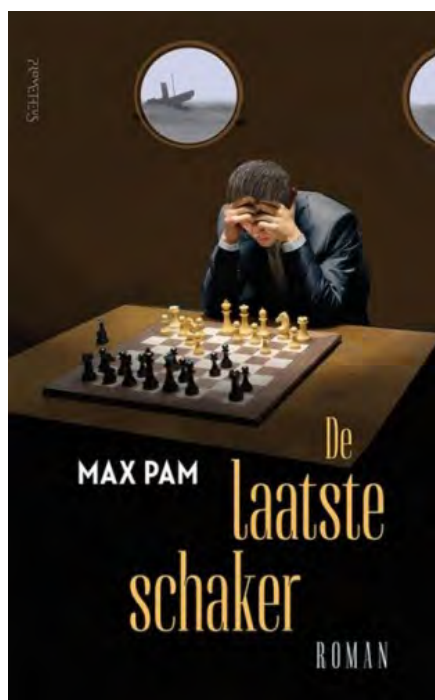
De laatste schaker

Door Herman van der Ploeg

In de roman *De laatste schaker* van Max Pam gaat het over een schaakgrootmeester in zijn nadagen, Viktor Sanders. Echt grote successen heeft hij niet gekend, en hij verdient zijn geld met het geven van simultaanseances op cruiseschepen. Zoals ook de plaats van handeling was in *Schachnovelle* van Stefan Zweig. De schrijver, Max Pam, columnist van de Volkskrant, heeft ook jarenlang een schaakrubriek gehad in het Parool. Samen met Tim Krabbé heeft hij een mooi boek samengesteld met de verzamelde stukjes van Hein Donner, *De Koning*.

Hoofdpersoon Viktor Sanders is een schaker van de oude stempel, die houdt van de sfeer van rokerige schaakcafé's en schakers die nog leefden als bohemien. Hij was een liefhebber van afgebroken partijen en betreurt de opkomst van de schaakcomputer. Zijn goede vriend was Merlijn Domar, een schaakwonderkind dat na een fatale ziekte wordt opgenomen in een kliniek, waar hij, met een ooglapje, zich nog nauwelijks verstaanbaar weet te maken en nog slechts met één vinger kan typen. Iedere schaker herkent hier natuurlijk meteen Hein Donner in, aan wie het boek ook is opgedragen.

In de tweede helft van het boek moet Sanders een match spelen tegen Franz Lunemann. Iemand die ervan wordt verdacht dat hij vals speelt en stiekem een schaakcomputer gebruikt. De overeenkomst met Hans Niemann zal niemand ontgaan.

Als roman vind ik het boek matig geslaagd. Het is meer een verzameling van schaakanecdotes, op zich leuk om te lezen, zeker voor schakers, maar

als roman blijft het een beetje een onsamenhangend geheel. Uiteraard zijn er leuke passages, zoals het verhaal over een match tussen Lasker en Nimzowitsj. Die laatste kon absoluut niet tegen rook, terwijl Lasker een nootire paffer was. Hij had naast zijn bord een dikke havanna-sigaar klaargelegd. Nimzowitsj stoorde zich daar enorm aan en riep er zelfs de arbiter bij. “Maar ik steek hem toch niet op”, zei Lasker. “Ja,” antwoordde Nimzowitsj, “maar de dreiging is gevaarlijker dan de uitvoering.”

De beschrijving van het toernooi in Wijk aan Zee zal herkenbaar zijn voor veel schakers. Verder zitten er ook

wat leuke naamgrapjes in. Zo is Genadi Bobonko, groot kenner van de Siciliaanse Draak, natuurlijk gewoon Genna Sosonko.

Het verval van Domar wordt schrijnend beschreven. Sanders bezoekt hem in de Valeriuskliniek en geeft hem rum en sigaretten. De volgende dag is Domar dood. Sanders bezoekt zijn graf op Zorgvlied. Op zijn grafsteen staat:

Hier ligt Merlijn

Sein ist Sein

Kortom, een lezenswaardig boek voor schakers, maar als roman niet helemaal overtuigend.

Je ooit afgevraagd waar onze club die dure digiborden van betaalt? Ons filiaal in de Jan van Scorelstraat verkoopt lopers! Om precies te zijn (volgens de website): ‘Ambachtelijk geweven traplopers met unieke patronen. Kunnen wij de looper voor U uitrollen?’

Eindspelrubriek

Aflevering 11 - Toreneindspelen IV: de randpion

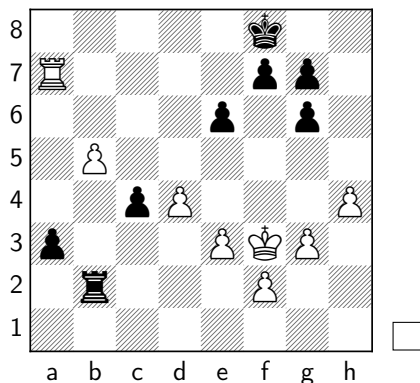
Door Roel de Lange.

In deze aflevering bijzondere aandacht voor de randpion. We beginnen met een eindspel waarin het niet strikt om de randpion gaat (hoewel die uiteindelijk in het voorbeeld wel een belangrijke rol speelt), maar daarna draait alles alleen maar om het pionnetje waarvoor grootmeester Hein Donner ooit een liefdesgedichtje schreef. Uit de wedstrijd *DRL 2 vs SHTV 3*, KNSB-competitie 4 oktober 2025, stelling na 37... $d \times c4$:

Stelling 1

□ Jan Verheijen
 ■ Freek Bax

Wit aan zet.

Vervolg: 38. ♖xa3 ♜b3? (be-

ter was hier 38... ♜xb5) 39. ♜a8 ♞e7 40. ♜b8 ♞d6 41. ♜b7 c3 42. ♞e2 ♜b2 43. ♞d3 c2 44. ♞d2 c1D+ 45. ♞xc1 ♜xf2 46. ♜b8 ♞c7 47. ♜g8 ♞b6 48. ♜xg7 ♞xb5 49. ♞d1 ♞c4 50. ♞e1 ♜f3 51. ♞e2 ♜xg3 52. ♜xf7 ♞d5 53. ♜f3 ♜g4 54. ♜h3 de toren achter de hoopelijk ooit vrije (rand)pion 54... ♞e4 55. ♞f2 e5 56. dxe5 ♞xe5 57. ♞f3 ♞f5? (57... ♜c4 houdt de stelling in balans) 58. h5! dit wint, de rest zou van een relatief leien dakje moeten gaan; maar blijf nog even kijken, het wordt nog spannend 58... ♜c4 59. h6 natuurlijk 59... ♜c8 60. h7 ♜h8 gedwongen 61. e4? maar dit is niet het goede vervolg; in plaats hiervan stelt 61. ♜h1! zwart voor een onoplosbaar probleem: na 61... ♞g5 wandelt de witte koning via e4, d5, e6 en f7 naar g7 toe, en na 61... ♞e5 volgt 62. Kg4 Kf6 63. Kf4 Kf7 64. Kg5 Kg7 65. Th6 en zwart is in zetdwang 61... ♞e5 het is heel moeilijk te zien, maar dit logisch uitziende antwoord is niet goed. Nodig was 61... ♞f6!!, waarna zwart op tijd bij de h-pion is om Th6 tegen te houden, zodat wit moet aansturen op torenruil. Het pionneindspel dat dan ontstaat is remise op 1 tempo! 62. ♞e3? wit profiteert niet: na 62. ♞g4! gaat de witte koning

de pion op g6 veroveren en winnen **62...** ♔e6? en dit is echt jammer, *62...* ♕f6! houdt het voor zwart **63.** ♕f4 ♕f6 **64.** e5 ♕e6 **65.** ♕e4 zwart is nu in zetdwang, en de toren komt naar h6 **65...** ♕e7 **66.** ♖h6 ♕f7 **67.** ♕f4! ♕g7 **68.** ♕g5 ♕f7 **69.** ♖h2! mooi gespeeld **69...** ♕g7 **70.** e6 ♕f8 **71.** ♕xg6 ♕e7 en opgegeven, na *72.* ♕g7 veroverf wit de zwarte toren **1:0**

De randpion

Velen van ons zullen wel eens een stelling op het bord gehad hebben met een randpion die al een eindje doorgelopen was, een koning of een toren voor de randpion. Met de toren achter de randpion zou alles makkelijker zijn, denk je dan, en hoe ga je het winnen met die toren die voor de randpion staat?

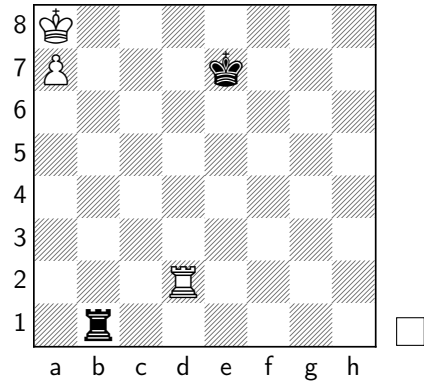
De stellingen met de koning voor de randpion vergen een ietwat andere behandeling dan die met de toren voor de randpion.

De volgende stelling is van Chéron (1923), en komt in vrijwel alle verhandelingen over toreneindspelen met randpionnen voor. Van Wijgerden, *Toreneindspelen* (1981) geeft er verhelderend commentaar bij. Het is duidelijk dat de witte koning opgesloten staat, en een beetje rekenen leert dat de zwarte koning makkelijk naar veld c7 komt als wit iets met zijn to-

ren gaat doen. Maar er zit nog een trucje in de stelling.

Stelling 2

Wit aan zet.

Na **1.** ♖h2 ♕d7 **2.** ♖h7+ ♕c8 **3.** ♖h8+ ♕c8 **4.** ♖b8 ♖h1 **5.** ♖b7+ ♕c8 speelt wit **6.** ♖b4 om zwart de kans te geven het alsnog fout te doen. Want zoals Van Wijgerden uitlegt volgt na *6...* ♖a1? **7.** ♖c4+ ♕d7 **8.** ♕b7 ♖b1+ **9.** ♕a6 ♖a1+ **10.** ♕b6 ♖a2 **11.** ♖c5 ♖b2+ **12.** ♖b5 ♖a2 **13.** ♖a5 en de pion promoveert. Correct voor zwart is **6...** ♖c1+! en na **7.** ♖b8+ ♕c7 is de remise evident.

Onthoud vooral de regel die Van Wijgerden aanreikt: ‘Om met een ingesloten koning te winnen, moet de zwarte koning vier rijen afgesneden zijn of de toren moet veld b8 in 2 zetten kunnen bereiken zonder dat de

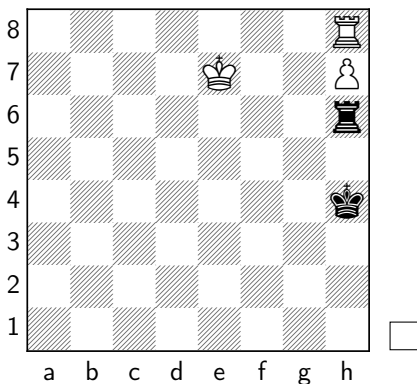
zwarte koning op c7 komt.’ (p. 31) ¹ Vančura, over wie verderop meer.

Dan nu: de toren voor de randpion.

Een belangrijk punt voor de aanvallende partij is: marcheer met je randpion nog niet al te ver door, liefst niet verder dan de 6e rij, al kan dat soms wel, zoals in het volgende voorbeeld:

Stelling 3

Wit aan zet.

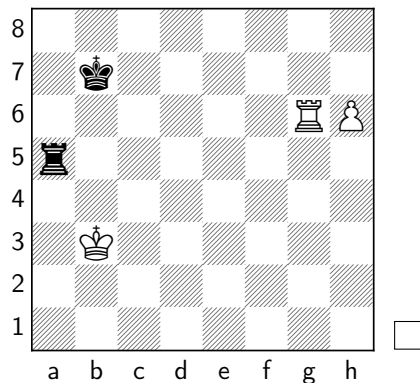

1. ♖f8! ♜h5 2. ♖f7 ♜f5 3. ♖e6 ♜h5
4. ♖f6! En zwart is in zetdwang en verliest. John Nunn, *Secrets of Rook Endings*, Londen: Gambit Publications 1999, p. 16; *Encyclopedia of Chess Endings II*, Belgrado 2014, p. 78 (stelling 313). Deze stelling – met de bijbehorende winstweg – werd in 1922 gepubliceerd door Josef

Dit zijn geen makkelijke stellingen. Maar er zijn wel een paar richtlijnen. Dat komt naar voren in een ander voorbeeld dat Nunn geeft, uit een partij *Lalic - Loncar* gespeeld in Djakovo 1994 (Nunn 1999, p. 323, stelling 536):

Stelling 4

Wit aan zet.

Het vervolg is heel instructief: 1. ♖c4 ♖c7 (1... ♜h5 was een stuk eenvoudiger, zegt Nunn) 2. ♜g8! een slimme poging 2... ♜h5! idem 3. ♜h8 ♖c6? 4. ♖d4 ♜h1 5. ♖e5 ♖b7 6. ♖f6 ♖c7 7. ♖g7 ♖d7 8. h7 ♜g1 9. ♖f6 ♜f1 10. ♖e5 ♜e1 11. ♖d4 1:0

Voordat we aan de mogelijkheden

¹Wie hem in het Engels wil: Nunn, *Secrets of Rook Endings*, p. 11 e.v. behandelt dezelfde twee stellingen als Van Wijgerden, maar dan zonder de naam van Chéron te noemen. Jammer, maar verder is *Secrets* een prachtig boek.

toekomen om stellingen als deze remise te houden (met de Vančura-methode), is het zinvol om eerst winstmogelijkheden na te lopen.

Romanovsky (1892-1964) heeft in 1950 stellingen als deze grondig geanalyseerd. Nunn geeft een voorbeeld met de zwarte koning op g7, de zwarte toren op a1, de witte pion op a6 en de witte toren op a8. Hij spreekt van ‘Romanovsky wins’ (p. 28), en geeft aan dat Romanovsky destijds al alle relevante problemen van dit type stellingen heeft opgelost. Computeranalyses hebben daar niets meer aan kunnen toevoegen. Alles hangt af van de positie van de witte koning. Als die ver genoeg weg staat zijn er remisemogelijkheden voor zwart, mits zwart nauwkeurig genoeg speelt. De zone die Romanovsky aangaf met de zwarte stukken zoals net aangeduid (koning op g7 etc.) omvat de velden d2 t/m h2, e3 t/m h3, f4 t/m h4, g5 t/m h5, en veld e6. In totaal 16 velden. En ook al zegt De la Villa in zijn *100 Endgames You Must Know* dat hij geen fan is van het uit je hoofd leren van dit soort schema’s (met het vreemde argument ‘omdat je ze toch weer vergeet’), ik zou het toch maar doen, en proberen te snappen dat je in dit type stellingen ontzettend precies moet zijn.

Vančura

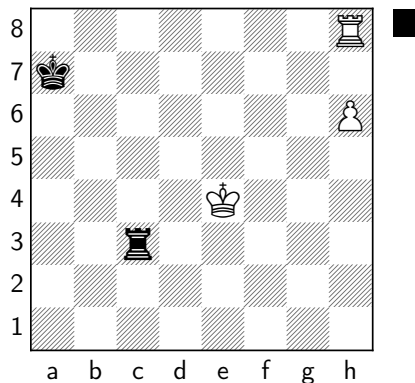
De Vančura² stelling, zo genoemd naar Josef Vančura een Tsjechische componist van schaakstudies die in 1921 op de jeugdige leeftijd van 23 jaar overleed, komt op het volgende neer:

- 1) toren plus randpion tegen toren,
- 2) met de aanvallende toren voor de pion en 3) de pion niet verder dan de zesde rij. Hoe houd je als verdediger dit remise?

Shankland, *Theoretical Rook Endgames*,³ p. 63:

Stelling 5

Wit aan zet.

Oplossing: 1... ♖c6! 2. ♕f5 ♜b6
3. ♕g5 ♜b5! 4. ♕g6 ♜b6 5. ♕g7
omdat zwart schaak geeft van opzij

²Omdat Vančura een Tsjech was, zet ik toch maar de hacek boven de c in zijn naam. De meeste mensen schrijven en zeggen tegenwoordig Vancura.

³Quality Chess 2024.

is veld h7 niet beschikbaar als schuilplaats voor de koning. Als het bord 1 rij breder was, schrijft Shankland terecht, zou wit zich kunnen verstoppen op de i-lijn. Nu gaat het remise worden, maar alleen bij nauwkeurig spel. 5... ♖b7 6. ♔g8 ♜b8 7. ♔g7 ♜b7 8. ♔f6 ♜b6 9. ♔e5 ♜b5 10. ♔d6 ♜b6 11. ♔c5 ♜f6 12. h7 ♜h6! Belangrijk punt: zodra de pion op h7 staat laat zwart de Vančura-verdediging los en zet hij de toren achter de randpion. Alleen dat garandeert de remise.

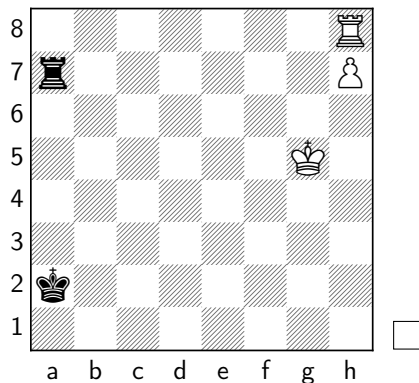
Heel specifieke condities, maar praktisch erg belangrijk. De slimme vondst van Vančura (zegt Herman Grooten in zijn eindspelboek)⁴ is dat hij de toren niet van achteren maar aan de zijkant van de pion plaatst. Al met al hebben we dus in theorie wel wat houvast in dit soort randpion-toreneindspelen.

Drie puzzels

Dan nu drie puzzels. De oplossingen van stelling 6, 7 en 8 staan elders in dit nummer.

Stelling 6

Wit aan zet.

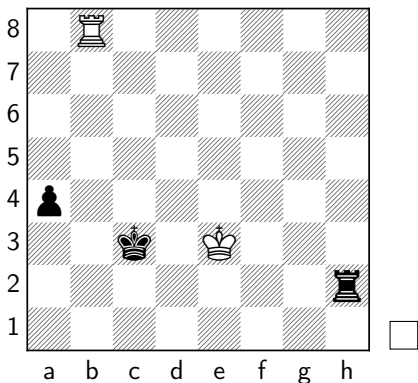
Romanovsky 1938⁵ Wit aan zet wint. Curieus is dat Van Wijgerden 1981, p. 33 deze stelling geeft in gespiegelde vorm. Ik heb (nog) niet kunnen achterhalen welke versie de originele is. Tip: denk aan mat(!).

⁴Herman Grooten, *Chess Endgames for Club Players*, Alkmaar: New in Chess 2022, p. 308.

⁵ECE II, part1, stelling 329.

Stelling 7

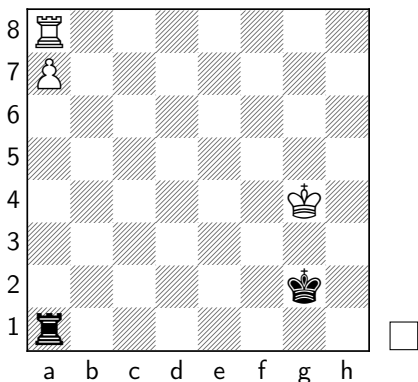
Wit aan zet.

Euwe - Aljechin, 16e matchpartij 1935, na 57... ♔h2. Euwe deed 58. ♖c8 en verloor. Is de stelling remise te houden?

Stelling 8

Wit aan zet.

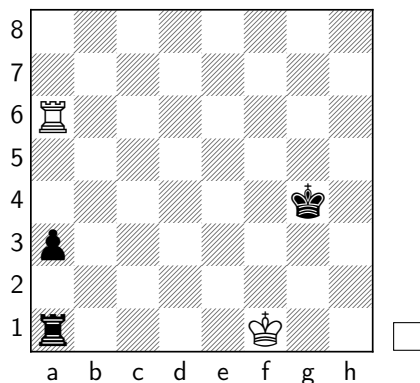
Troitsky 1896⁶ De verdedigende toren blijft de pion van de zijkant aanvallen, en er moet voor gezorgd worden dat de koning aan de andere kant van het bord blijft (anders kan wit eventueel de pion offeren en dan schaak geven om de toren te vangen).

Dat dat ingewikkeld kan zijn blijkt in de volgende stelling:

Robert Zelcic - Bassem Amin, Bundesliga 2024⁷:

Stelling 9

Wit aan zet.

Wie zou er in deze stelling nou niet 1. ♔e2 of 1. ♕f2 spelen? Toch zijn dat geen goede zetten. De gedachte dat je met de witte koning de toren moet gaan helpen om de pion te stoppen is goed. Maar er is een probleem: in sommige gevallen kan de zwarte to-

⁶ECE II, part 1, stelling 313.

⁷Jacob Aagaard, *Conceptual Rook Endgames Workbook*, Quality Chess 2024, p. 35-36.

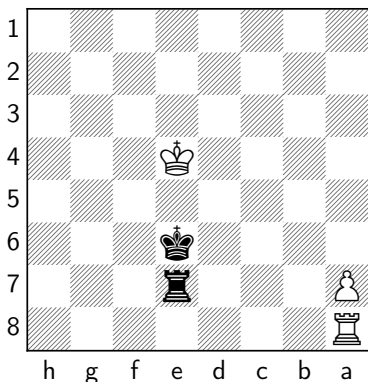
ren, in andere gevallen de zwarte koning, een omtrekkende beweging maken. Bijv. 1. ♖e2 a2 2. ♜a4 ♘g5 3. ♜a5 ♘f4 4. ♜a4 ♘e5 5. ♜a5 ♘d4 6. ♜a4 ♘c3 enz.; of 1. ♘f2 ♘f4 2. ♜a4 ♘e5 3. ♘e2 a2 4. ♜a5 ♘d4 5. ♜a4 ♘c3 enz.

De oplossing is 1. ♔g2!! Deze zet dient om de toren van het veld h1 af te houden. 1... ♘f4 2. ♜a4 ♘e3 3. ♜h4 ♘d2 4. ♜h3 ♘c2 5. ♜f3! en de Vančura remise is binnen handbereik.

Met dit in gedachten wordt de volgende stelling misschien al iets makkelijker. Grigoriev (1934):

Stelling 10

Zwart aan zet.

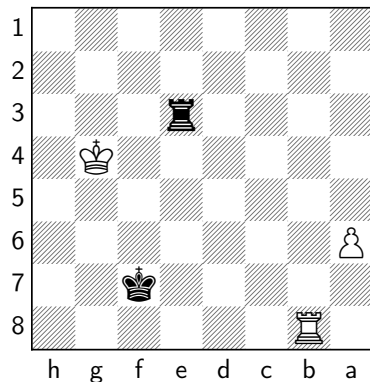
1... ♘f6! 2. ♘d4 ♜f7! 3. ♘c5 ♘f5 4. ♘b6 ♜f6 5. ♘b5 ♜f7 6. ♘c6 ♘f4 7. ♘d6 ♘f5 8. ♘c5 ♘f4 1/2 : 1/2

Karsten Müller behandelde op Chess-Base *Radjabov-Nakamura*, Gashimov

Memorial 2014 waarin Nakamura met succes de Vančura verdediging voert. Stelling na 56. ♘xg4:

Stelling 11

Zwart aan zet.

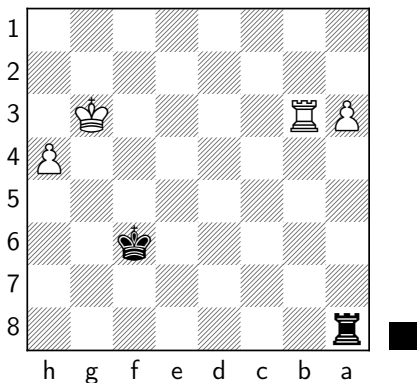
Vervolg: 56... ♜a3 57. ♜a8 ♜a5 58. ♘f4 ♘g7 59. ♘e4 ♜b5 60. ♜a7 ♘g6 61. ♘d4 ♜b6 62. ♘e5 ♜c6 63. ♜a8 ♘g7 64. ♜a7 ♘g6 65. ♜e7 ♜xa6 66. ♜e6 ♜xe6 67. ♘xe6 1/2 : 1/2

De ‘dubbele Vančura’

En alsof dit allemaal nog niet moeilijk genoeg is, is er ook nog de ‘dubbele Vančura’, met de a- en h-pion. Van Wijgerden gaf in 1981 in zijn *Toreneindspelen* (p. 61, stelling 88) al een fascinerend voorbeeld, uit een correspondentiepartij tussen Göteborg en Stockholm:

Stelling 12

Zwart aan zet.

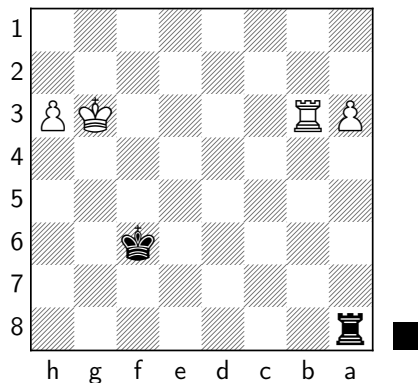

- 1... ♖a4 2. ♜f3+ ♔g6 3. ♕f2 ♜xh4
 4. ♕e2 ♜a4 5. ♕d2 ♜a6 6. ♕c2 ♜f6
 7. ♜d3 ♕f7 1/2 : 1/2

Zetten we de h-pion 1 veldje terug (!) dan is de stelling plotseling niet meer te houden voor zwart, zoals Van Wijgerden laat zien aan de hand van een stelling van Kopajev uit 1958:

Stelling 13

Zwart aan zet.

Wit wint.

Dit is natuurlijk fascinerend. Hoe kan het dat dit minieme verschil zo belangrijk is voor de uitkomst? Daarover meer in de volgende aflevering. In die aflevering ook de beroemde partij Smyslov-Bondarevski, en mijn eigen partij tegen Wilders (nee niet die, zijn broer).

Schach im Freien - Heim ins Reich

Door Kees Volkers

De foto hierboven is gemaakt voor de Groningse Herepoort. Die staat echter niet (meer) in Groningen, maar in de tuin van het Rijksmuseum in Amsterdam. De straat achter het hek is de Jan Luykenstraat. De poort is uit 1619, het schaakspel is daar in 2015 geplaatst. Ik kwam de foto tegen op de website van motiefgroep Schaken. Daar las ik dat het Rijks in zijn collectie diverse schaakspelen bezit, waar-

onder een ‘nazi-schaakspel’. Zal wel ergens in het depot liggen, dacht ik, maar vriend Peer, die niets met schaken heeft, maar alles met de Tweede Wereldoorlog, kende het spel en wist dat het te zien was op de bovenste verdieping, die ‘Nederland in de 20e eeuw’ omvat.

Lang niet geweest, het Rijksmuseum, toch zeker tig jaar geleden, toen Am-

sterdam nog niet werd geteisterd door massatoerisme en de Nachtwacht nog niet achter glas zat. Een mooie gelegenheid om weer eens af te spreken en na te praten in café Welling. ‘Cultuur is mooi, maar je moet er wel wat te drinken bij hebben’, luidt een gevleugelde uitspraak van een bekende schrijver (of ging dat over ‘natuur’?). We reserveerden een tijdslot en spraken af in de museumtuin, waar we echter geen schaakspel troffen. Op die plek was nu een kei op een sokkel te zien: een kunstwerk van Isamu Noguchi (1904-1988). Bij de infobalie nog gevraagd waarom het schaakspel weg was, maar geen idee.

Gelukkig vonden we in het museum zelf wel het nazi-schaakspel. Op het web is er veel over te vinden. Het blijkt afkomstig uit de inventaris van het NSB-kantoor in Utrecht (Maliebaan 35). Partijleider Anton Mussert zou het cadeau hebben gekregen van SS-Reichsführer Heinrich Himmler. Bij welke gelegenheid is niet dui-

delijk, ze hebben elkaar meerdere malen ontmoet.

Flak Turm

Het ‘foute’ schaakspel zou zijn gemaakt door een Porzellanmanufaktur in München. “Het schaakbord is gemaakt van gefineerd coromandelhout met een rand van bruine keramiek. Er zijn 2x16 witte en bruine schaakstukken van geglazuurde witte en bruine terracotta klei. De stukken hebben een militaire vorm: de pionnen zijn infanteristen; in het geval van de witte partij is de toren een ‘Flak’ (Flugzeug Abwehr Kanone), het paard is een motorrijder; de looper een jachtvliegtuig (type Junker 87),

koning en koningin zijn luchtgranaten. In de bruine partij is het paard een ruiter. De looper is een jachtvliegtuig, de koning is een tank”. Aldus de beschrijving.

In de keramieken rand van het bord is de volgende tekst geboetseerd:

SCHACH-MATT 1939-1940 POLEN.
DENEMARK . NORWEGEN . HOLLAND . BELGIEN . FRANKREICH
. ENGLAND

Ja, toen hadden de moffen nog praatjes. We kunnen hier uit afleiden dat het spel wel in 1940 gemaakt

moet zijn, want de Porzellanmeister is er gemakshalve al van uitgegaan dat ‘England’ ook schaakmat gezet zou worden. Zoals bekend waren ze daar toen wel mee bezig, maar is ze dat niet gelukt.

Pion (kanonnenvoer

De vraag is nog wanneer Himmler het schaakspel cadeau heeft gedaan. Was het in 1941 toen Mussert in München was, of toch in Utrecht?

Utrecht 19 mei 1942, SS-baas Heinrich Himmler (links) en NSB-leider Anton Mussert verlaten het hoofdkantoor van de NSB, Maliebaan 35 (Polygoonjournaal).

Kroeglopersschaak opeens weer helemaal in: verslag van twee edities

Geurt van de Wal

Op één dag zeven rondjes schaken in evenzoveel verschillende kroegen in je eigen stad of dorp, het is in een nieuw jasje gestoken en dat ziet er goed uit. Ik kende het oude kroeglopersschaak nog uit Amersfoort, waar je met een kwartet schaakmakers van bar naar bar rolde, nu gaat de strijd tussen teams van twee. Dus aan één vriend heb je genoeg om mee te kunnen doen, waar vind je dat nog? Het tempo is ook wat relaxter dan vroeger, een kwartier per potje is het nu, fijn voor ons en ook voor de horeca.

Deze zomer nam het team Volkers - Van de Wal enthousiast deel aan twee edities. Om warm te draaien reisden we in juli naar mijn geboorteplaats Barneveld, een dorp dat Kees nog niet kende. Maar nu dus wel, inclusief zeven stuks kroegen, jawel! Ik dacht die steeds snel te kunnen vinden, maar rekende buiten de vindingrijkheid van de horeca in dit kippendorp. Vier van de zeven kroegen bestonden in 1975 nog niet en twee bars hadden een andere naam gekregen. Zo bleek IJssalon Van Vuuren omgedoopt tot Barnies Kipcorner en het ooit zo knusse biljartcafé De Bonte Koe is nu de Hebberd, een saaaie eetzaal met tap en

te hoge prijzen. What's in a name...

Het nieuwe kroegschaak werkt zo dat je steeds via een gelikte app te horen krijgt waar je naar toe moet voor de volgende ronde en tegen wie. De indeling gaat op zijn Zwitsers op rating. Voor Kees en mij betekent dat: de eerste twee rondes klopp krijgen tegen 2000+, daarna wat makkies en op het eind leuke potjes tegen gelijkwaardigen. Het ultieme makkie deze keer was een treffen tegen twee zeer jonge broertjes uit Duitsland: Mika & Lauri Saballek (naar schatting 9 en 10 jaar oud). Papa Saballek was mee. Geduldig zat de familie te wachten bij de Kipcorner tot de slachters uit Utrecht hun werk kwamen doen. Het was op beide borden binnen vijf minuten gebeurd, ja dat kunnen we wel. Op het eind kwamen we in de leukste kroeg met ook nog eens het lekkerste bier. Dat werd onze ondergang, zoals te verwachten viel – we gingen er kansloos af. Zodoende eindigden we kleurloos als 18e - van de 32 teams - met een Srekloviaanse score van 6,5 uit 14.

Sreklov & Van de Wal in actie bij Barnies Kipcorner te Barneveld

Dan Utrecht, zes weken later. Geen zeven kroegen, maar elf. En maar liefst 101 teams, met daarin diverse Rode Lopers natuurlijk. Wij mochten aan de bak in achtereenvolgens Weerdzicht, Kafé België, De Stads- genoot, Weerdzicht, Oudaen, het Neutje en Bunk. Het was steeds gezellig, maar soms een beetje, soms heel erg behelpen, dat schaken aan te krappe tafels. Het bier was gelukkig overal goed tot zeer goed. Voor zover wij weten dan, want in Weerdzicht begonnen we braaf met een colaatje. Sreklov - Van de Wal bracht het ook nu tot 6,5 uit 14. Daarmee waren we zowaar het beste Rode Loper- team, nog vóór Hendrik/Laurens, Peter/John en Jacco/Pieter. Volgend jaar komt er een nieuwe editie, met waarschijnlijk nieuwe kroegen en zeker nieuwe kansen!

Agenda

Datum	Dag	Agendapunt
22 oktober	woensdag	Interne ronde 8, Balans 1
29 oktober	woensdag	Thema-avond (Rapid)
1 november	zaterdag	EsPion 1-De Rode Loper 1, Fianchetto 1-De Rode Loper 2, Kennemer Combinatie 6-De Rode Loper 3, En Passant 2-De Rode Loper 4
3 november	maandag	TRIO 1-Rode Loper 4
4 november	dinsdag	OZU 1-Rode Loper 1, Waalkanters 1-Rode Loper 3
5 november	woensdag	Interne ronde 9, Start eerste ronde beker, Rode Loper 2-Hoogland 1
7 november	vrijdag	Hot-Spirit Snelschaken
12 november	woensdag	Interne ronde 10, Rode Loper 5-BSV 1
15 november	zaterdag	Rode Loper Rapid Toernooi
19 november	woensdag	Interne ronde 11, Rode Loper 6-TRIO 3
22 november	zaterdag	De Rode Loper 1-Voorschoten 3, De Rode Loper 3-Muider Schaakkring 1, De Rode Loper 4-HSG 2
26 november	woensdag	Interne ronde 12, Rode Loper 1-Woerden 1
27 november	donderdag	HSG 1-Rode Loper 2
28 november	vrijdag	S.C. Muiderberg 1-Rode Loper 6
2 december	dinsdag	En Passant 3-Rode Loper 5
3 december	woensdag	Interne ronde 13, Rode Loper 3-DBC 2
5 december	vrijdag	Hot-Spirit Snelschaken
10 december	woensdag	Interne ronde 14, Rode Loper 4-Zeist 2
13 december	zaterdag	Moira-Domtoren 3-De Rode Loper 1, Kennemer Combinatie 4-De Rode Loper 2, Zuidoost United 2-De Rode Loper 3, Amersfoort 5-De Rode Loper 4
17 december	woensdag	Kerst toernooi, Balans 2
24 december	woensdag	Geen schaakavond
31 december	woensdag	Geen schaakavond

Oplossingen Rode Lopers combineren

Aflevering 55 - Puzzels op p. 16

Door Peter Das.

Stelling 1

Albert Jan Fischer
 Peter Das

ZomerAvondKompetitie, 6 augustus 2025

Albert Jan heeft net zijn toren naar b1 gespeeld om zijn loper te dekken. Hij was vergeten dat de loper het paard op e5 dekt. **1...** ♖×b2 **2.** ♖×b2 ♗×e5. Klassiek voorbeeld van het thema ‘uitschakelen van de verdediger’.

Stelling 2

Joeri Kuil
 Els Goudriaan

Interne competitie Rode Loper, 17 september 2025

Zwart domineert de partij al volledig, maar slaat tactisch toe met **1...** ♗×f2! **2.** ♗×f2 ♗f4! Waardoor ze een extra pion wint. Wit reageerde niet adequaat met 3.Dh5 (om de toren op d1 te dekken) waarna Els keurig doordrukte met 3.g6 waarna wit ook nog een toren verliest.

Stelling 3

Justus van Iterson
 Pim Slottje

SOS-competitie DRL3 – Moira Dommertoren 3, 8 oktober 2025

Wit staat al overwegend, maar kan nu de stelling openen en een belangrijke pion winnen met **1.** ♖×e7 g×f5 (is iets beter dan de in de partij gespeelde voortzetting *1... ♖×e7 2.f6* omdat de opgerukte e-pion zwart voor extra problemen stelt). **2.** ♗×f5 ♖×e7 **3.** ♗f6 ♗g8 **4.** ♗×e7 Wit staat slechts een pion voor, maar zwart heeft slecht samenwerkende stukken en zwaktes op d6 en f7. Wit zal bijvoorbeeld vrij snel ♖f1 spelen om de druk verder op te voeren.

Stelling 4

Arnold van Gelder
 Jan Hermsen

SOS-competitie DBC3 – DRL5, 26 september 2025

1. ♗×g6! ♗f8 (want beide andere legale zetten zijn mat in één) **2.** ♖×h7 Wit stond al geweldig, maar heeft er nog twee pionnen bijgewonnen en de koning van zijn tegenstander enorm kwetsbaar gemaakt.

Stelling 5

Peter Hoogakker
 Daniel Weise

Interne competitie Rode Loper, 10 september 2025

In Peters eigen woorden: “Zwart staat goed, maar heeft net gretig een pion op a2 gepakt. Waarom is dit niet goed? Het motief is, denk ik, niet zo heel moeilijk te vinden. Maar wat is de juiste volgorde/variant? De enige meteen duidelijk winnende zet is **1. ♖b3!** Hoe je nu ook kijkt, zwart verliest een toren of gaat mat. Ook **1... ♜f3+ 2. ♖h1 ♙a1+** helpt niet wegens **3. ♚d1+**. Fout was **1. ♙d8+? ♜f7 2. ♖b3+ ♜e7 3. ♖xa2 ♜xd8** en je wint niets. Redelijk, maar niet het beste, is **1.Txe5!? Txe2+! 2.Kxg2 fxe5**. Zie het nu maar te redden met de loper tegen drie pionnen. Een mooi motief, een aftrek-dubbelschaak-mat.”

Stelling 6

Marcel Scholten
 Maarten Post

ZomerAvondKompetitie, 30 juli 2025

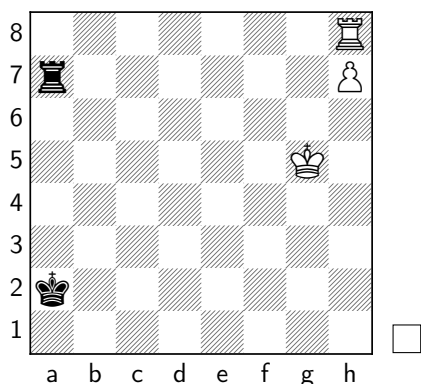
Wit staat weliswaar een pion voor, maar dreigt materieel op achterstand te komen omdat het paard op b3 de toren kan slaan. Wit blijkt echter een mooi trucje te hebben om zelf ook een kwaliteit te winnen: **1. ♖c7+!** Op het eerste gezicht lijkt dit gewoon ruil, omdat wit zijn paard laat instaan in ruil voor de loper op b7 die hij na het gegeven schaakje kan slaan. Maar **1... ♜xf6??** verliest meteen vanwege, ik citeer Marcel: “het wonderschone (bijna-)matbeeld na **2.e5+!**” Zwart moet zijn dame opgeven en dus ook de partij. Dus volgde **1... ♚d7 2. ♜xd7 ♖xd7 3. ♖xd7** (de dubbele aanval **3. ♖e5+** ziet er verleidelijk uit, maar is veel minder vanwege **3... ♜f7 4. ♖xh8 ♖d2+!** met tenminste eeuwig schaak voor zwart).

Oplossingen puzzels Eindspelrubriek

Aflevering 11 op p. 26

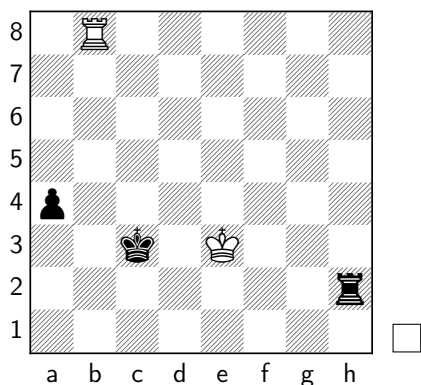
Door Roel de Lange.

Stelling 6, Romanovsky 1938

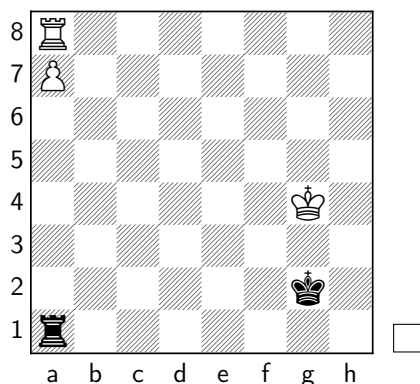
1. ♖g6 ♜a6
2. ♕f5 ♜a7
3. ♖e5 ♖a3
4. ♘d5 ♖a4
5. ♖c5

Stelling 7, Euwe – Aljechin

58. ♜c8? verloor na 58... ♖b2 59. ♜b8 ♖c1 60. ♜c8 ♖b1 61. ♜b8 ♜b2 62. ♜a8 ♜b3 63. ♖d4 a3 64. ♖c4 ♖b2 65. ♜h8 ♜c3 en Euwe gaf op. Reddend zou zijn geweest 58. ♜a8! ♜h4 59. ♜c8 ♖b3 60. ♜b8 ♖a2 61. ♖d2

Stelling 8, Troitsky 1896

1. ♖f4 ♖f2
2. ♖e4 ♖e2
3. ♖d4 ♖d2
4. ♖c5 ♖c3
5. ♜c8

